

MUY

Van/Met
LAURENCE ROOTHOFT, RANDI DE VLEGHE,
STEVEN BEERSMANS & ELS OLAERTS

AR
SEN
AAL

LA
ZAR
US

COMPLI- CADO

DOCUMAP

INHOUDSTAFEL

INTRO

MUY COMPLICADO – THEATERVOORSTELLING

voorstelling + credits

bio's acteurs/makers

wat willen de makers/spelers vertellen/tonen? – gesprek met Sarah Eisa

PEDRO ALMODOVAR – FILMS E.A.

filmregisseur

samenwerking met Filmhuis Mechelen

Pedro Almodovar & Pedro Elias...

Pedro Almodovar & Netflix...

Pedro Almodovar helps you dress like a Spanish movie star...

Pedro Almodovar is the new face of Prada...

Pedro Almodovar en zijn muses...

Ten things you don't know about Pedro Almodovar...

quotes van Pedro Almodovar...

GENDER – TRANSGENDER – TRANSSEKSUALITEIT – TRAVESTIE – DRAGQUEENS

GENDER

info via genderklik.be

info via RoSa vzw, expertisecentrum gelijke kansen m/v

info via Transgender Infopunt

TRANSGENDER – TRANSSEKSUALITEIT – TRAVESTIE – DRAGQUEENS

info via Mens en Gezondheid

info via RoSa vzw, expertisecentrum gelijke kansen m/v

info via artikel in KnackWeekend

films over transgender, transseksualiteit, travestie en dragqueens

INTRO BIJ DEZE DOCUMENTATIEMAP

Bij het samenstellen van deze documentatiemap was het creatieproces van *Muy Complicado* nog volop bezig. Het gesprek dat dramaturge Sarah Eisa met de makers had, vond nog in de beginfase plaats. Naar de afgewerkte voorstelling toe kan er dan nog altijd een en ander evolueren en/of wijzigen.

Feit is dat de makers/spelers van *Muy Complicado* allen liefhebber en kenner zijn van de films van Pedro Almodovar. Ze houden van zijn thema's, personages, stijl, toon en kleur maar ook van de uitvergroting van 'het leven zoals het is' en de diverse emoties die daarbij horen. Ze lieten zich voor deze voorstelling dan ook inspireren door deze cineast en zijn werk. Het is dan ook logisch dat we in deze map o.a. focussen op Almodovar.

In Almodovars werk keren de volgende thema's vaak terug: prostitutie, homoseksualiteit, drugsgebruik, travestie, transseksualiteit en misstanden in de katholieke kerk. Wij besteden in deze documentatiemap ook heel wat aandacht aan (trans)gender, transseksualiteit, travestie en dragqueens. Onderwerpen die de laatste tijd ook regelmatig in diverse media aan bod komen, net omdat ze erg actueel zijn en omdat er nog steeds vaak een taboe rondhangt. Gender was oorspronkelijk een mogelijk thema van de voorstelling *Muy Complicado*. Bij het creatieproces hebben de makers de focus eerder verlegd naar 'identiteit in het algemeen' en 'zijn wie je bent'. Gender komt in de voorstelling als thema dus minder expliciet aan bod. Maar omwille van het belang ervan en als onderdeel van 'identiteit' en 'zijn wie je bent' besteden we er in deze documap graag toch voldoende aandacht aan.

We verwerken in deze map soms ook Engelse artikels, wat ons geen probleem lijkt voor humaniorastudenten. Via Almodovar hebben we ook linken gelegd naar mode, lifestyle en bijvoorbeeld ook Netflix, onderwerpen die een jong publiek toch wel aanspreken en bezighouden.

Zelf kunt u eventueel via Almodovar ook nog de link leggen naar een stuk Spaanse (politieke) geschiedenis, met name de dictatuur van generaal Franco (1939-1975) en bij uitbreiding ook nog de Spaanse Burgeroorlog (1936-1939). En dan kan ook de link naar de actualiteit gemaakt worden, met de huidige politieke situatie in Catalonië.

MUY COMPLICADO — THEATERVOORSTELLING

© Guy Kokken

*‘Het is voor mij
ook niet
gemakkelijk,
hoor.’*

Muy Complicado is een wervelende tragikomische voorstelling waarin vier spelers omgaan met het lijden van de mens als soort. De personages lijken weggelopen uit films van de Spaanse cineast Pedro Almodovar. Een wereld van vrouwen, travestieten, homo's en gepassioneerde criminelen. Met fel gekleurd pathos en drama boren ze een emotionele plek aan die groter is dan het leven zelf. De dingen des levens worden uitvergroot met maar één doel: (h)erkenning en troost.

VAN EN MET Laurence Roothoof, Els Olaerts, Steven Beersmans en Randi De Vlieghe

COACHING Jan Sobrie

VORMGEVING Michiel Van Cauwelaert

KOSTUUM Maartje van Bourgogne

TECHNIEK (LICHT EN GELUID) Bas Banen en Rutger Mollen

PRODUCTIELEIDING Marjolijn Hectors

PREMIÈRE VR 8 MAART 2018 (INTERNATIONALE VROUWENDAG)

BIJ ARSENAAL/LAZARUS IN MECHELEN

t/m vr 30 maart 2018 in eigen zaal en op reis

2de tournee in najaar 2018

MUY COMPLICADO – BIO'S ACTEURS/MAKERS

LAURENCE ROTHOOFT

ACTRICE

Laurence Roothoof (°1987) studeerde af aan de toneelacademie in Maastricht. In haar afstudeerjaar speelde ze mee in *Almschi!* (SKaGeN en Octopus) en *de Eenzaamheid van de Priemgetallen* (Matzer theaterproducties). Ze vertolkte de hoofdrol in de Nederlandse langspeelfilm *Silent City* (Threes Anna). Daarna speelde ze mee in producties van SKaGeN, HETPALEIS, FABULEUS, Compagnie Cecilia, Toneelhuis, House Crying Yellow Tears en KOPERGIETERY. Op televisie was zij te zien in *Marsman*, *Chaussée d'Amour*, *Vriendinnen* en momenteel maakt ze ook deel uit van de cast van *Gent West*.

Laurence speelde/danste mee in Randi De Vlieghe's creatie *ZOO doen ze de dingen* (HETPALEIS/FABULEUS) en dat beviel haar zo goed dat een verdere samenwerking niet kon uitblijven. **Muy Complicado** wordt hun tweede samenwerking.

RANDI DE Vlieghe

ACTEUR

Randi De Vlieghe (°1974) volgde een dansopleiding in Brugge en werkte daarna als choreograaf, danser en theatermaker, voornamelijk in het jeugdtheater waarin hij al meer dan een decennium een unieke positie inneemt. Getuige daarvan enkele prijzen die hij tussen 2001 en 2015 in ontvangst mocht nemen: in 2015 ontving hij samen met Jef Van gestel de Nederlandse VSCD Mimeprijs voor *Voetbal op hoge hakken* (KOPERGIETERY), in 2008 kreeg hij de Vlaamse CultuurPrijs voor zijn eigenzinnige en veelzijdige bijdrage aan het jeugdtheater en in 2001 won hij samen met Pascale Platel de 1000 Watt-prijs voor *Ola Pola Potloodgat* (BRONKS).

Randi maakte zijn eerste eigen dansproductie bij FABULEUS (*Ego Sublimo*). Sindsdien maakte, danste of speelde hij bij o.a. BRONKS, KOPERGIETERY, HETPALEIS, Studio Orka, Hans Hof Ensemble, Tuning People en FABULEUS. In 2011 richtte hij zijn eigen productiestructuur Moldavië op, waarmee hij eerst *Blauwe Storm* maakte en vervolgens *POPCORN*, telkens in samenwerking met FABULEUS.

STEVEN BEERSMANS

ACTEUR

Steven Beersmans (°1979) trok op 14-jarige leeftijd naar de kunsthumaniora van het Lemmensinstituut en studeerde acht jaar later aan diezelfde hogeschool af – met grote onderscheiding – als meester in de dramatische kunsten. Ondertussen was hij jarenlang vaste leerling aan de Leuvense circusschool en volgde hij cursussen aan de acteerstudio van Greta Van Langendonck in Leuven. Verder volgde hij vele theaterworkshops in binnen- en buitenland.

Momenteel werkt hij als freelance acteur/theatermaker bij verschillende theatergezelschappen (Studio Orka, FroeFroe, Max Last, ARSENAAL/LAZARUS e.a.). Hij heeft een voorkeur voor het maken en spelen voor kinderen en jongeren en gaat daarbij de confrontatie met andere disciplines niet uit de weg. Zo maakte hij twee fel gesmaakte danstheatervoorstellingen: *Het verdragen van Versailles* (KOPERGIETERY) en *ZOO doen ze de dingen* (FABULEUS/HETPALEIS). Verder zong en speelde hij mee in de opera *Candide* (FABULEUS) en werkte hij 4 keer samen met het Symfonieorkest Vlaanderen aan verschillende kinderconcerten. Samen met acteur Koen Monserez vormt hij ook het cabaretduo Beersmans & Monserez.

Met de locatietheatervoorstellingen *Warmoes* en *Zoutloos* (Studio Orka) stond hij op Het Theaterfestival van 2011 en 2015.

In 2009 deed hij samen met dramaturge/schrijfster Ruth Mellaerts zijn eerste professionele regie voor de voorstelling *Playground Love* bij het Leuvense stadsgezelschap FABULEUS.

Steven Beersmans is vaste praktijkdocent speltraining/improvisatie bij LUCA Drama in Leuven.

ELS OLAERTS

ACTRICE

In 1981 studeerde Els Olaerts (°1957) af aan Studio Herman Teirlinck. Sindsdien werkt ze als freelance actrice/regisseuse voor theater, film en televisie.

Els werkte met grote regisseurs als Ivo van Hove (*Ajax/Antigone, Bogomolov, Don Carlos...*), Guy Cassiers (*The Hunting of the Snark*), Piet Arfeuille (*Hamlet*), Peter de Graef (*Zielsverwanten, Inside Stories*), Herman Gilis (*Les Mystères de l'amour, Personages op zoek naar een auteur*), Jos Verbist (*Station Service*), Bob De Moor (*In de Verdure, De Naamlozen, Het Luizengevecht...*) en Eric De Volder (*Patrick*).

Ze speelde bij grote huizen als NTG (*Peter Pan, Bloedbruiloft, Station Service...*), KVS/Martha!Tentatief (*De kleine Eva uit de kromme Bijlstraat*), Toneelhuis (*Push Up*), HETPALEIS (*Hamlet*), 't Arsenaal (*De Pruimelaarstraat, Biechten*) en De Korre maar ook bij kleinere gezelschappen als het Raamtheater (*August August August, Arme Cyrano, Pak 'em Stanzi*), Dito Dito (*Van Wagner, Plots/Plotz, Duiven en schoenen...*), Cie de Koe (*Epiloog van de eenzaamheid*), Victoria (*'t Is niet om te stoeven maar het regent buiten*), Mannen van den Dam (*Brittanicus*), de Witte Kraai (*Folterklas*), de Queeste (*Kinderheil*), LAZARUS (*Zo goed als*), enz.

Van televisie is Els vooral bekend uit *Witse* maar ze speelde ook mee in talloze tv-reeksen als *Daar is een mens verdronken, De burgemeester van Veurne, Hard Labeur, Recht op Recht, Heterdaad, Stille Waters, Vermist, Los Zand, Het Eiland, Kulderzipken, Elfenheuvel, Katarakt, Aspe, De Ridder, Vriendinnen, Salamander, Professor T, Beau Séjour, Tabula Rasa*, enz. In het voorjaar van 2018 is Els te zien in de reeks *Gent West* die op VT4 uitgezonden wordt.

Els speelde ook mee in tal van films: *Het einde van de reis* (Peter Simons), *Voor de glimlach van een kind* (Lydia Chagoll), *Verlengd Weekend* (Hans Herbots), *Blinker 1, 2 en 3* (Filip Van Neyghem), *Zonderlinge Zielen* (J.P. De Decker), *De Hel van Tanger* (Frank van Mechelen) en *Façades* (Kaat Beels en Nathalie Basteyns).

Van 1998 tot 2006 gaf Els les aan de musicalafdeling van het Conservatorium Brussel. Nu geeft ze al verschillende jaren spel-les aan de opleiding Drama van Luca School of Arts, campus Lemmensinstituut. Daarnaast geeft ze ook les in de academie van Willebroek en Bornem.

Wat Els drijft is passie, plezier en nieuwsgierigheid: het gaat haar om dat unieke gegeven van de onverklaarbare onontkoombaarheid: de reden waarom net die acteurs met net dat stuk op net dat moment op de scène willen staan... daardoor is ze ook steeds op zoek naar nieuwe uitdagingen, nieuwe ervaringen, het verleggen van grenzen.

Na *Kinderheil* (2009), *De Pruimelaarstraat* (2009 + 2010) en *Biechten* (2012) staat Els Olaerts in het seizoen 2017-2018 opnieuw op de scène bij ARSENAAL/LAZARUS, nl. met ***Muy Complicado***.

JAN SOBRIE

COACH/REGISSEUR

Jan Sobrie (°1979) is een Belgisch schrijver, acteur en regisseur. Hij studeerde af aan het RITCS, in de afdeling Drama, met onderscheiding. Hij was reeds bij talrijke gezelschappen actief: KVS, Theater Antigone, LAZARUS, KOPERGIETERY, BRONKS, HETPALEIS, MartHa!tentatief en Theater Artemis. Voor televisie vertolkte hij een hoofdrol in de dramaserie *Zuidflank* (VTM).

Zijn toneelstukken *Zolderling* (2003), *Titus* (2006) en *Fimosis* (2006) werden geselecteerd voor het Theaterfestival. In 2009 werd Sobrie genomineerd voor de Vlaamse cultuurprijzen. In 2010 won hij de Gouden Klaproos van SABAM voor zijn werk als theaterauteur. *Bekdichtzitstil* werd in 2014 genomineerd voor het Nederlands Theaterfestival en won een Zilveren Krekkel.

Momenteel schrijft Sobrie een nieuwe tekst voor Tutti Fratelli. Op vraag van Schaufpielhaus Zürich schrijft en regisseert Sobrie een toneeltekst die in première gaat in juni 2018. En in het voorjaar van 2018 begeleidt hij als coach bij ARSENAAL/LAZARUS de makers en spelers van ***Muy Complicado***.

MICHIEL VAN CAUWELAERT

VORMGEVING

Michiel Van Cauwelaert (°1977) studeerde in 2000 aan het KASK (Gent) af als Meester in de Beeldende Kunsten (driedimensionale vormgeving-multimedia, optie scenografie). De afgelopen 17 jaar werkte hij als vormgever en lichtontwerper voor tal van Vlaamse en Nederlandse theatergezelschappen, tentoonstellingen en festivals (BRONKS, HETPALEIS, KVS, Inne Goris-Zeven, Theater Artemis, LOD, Cie Barbarie, de Dagen, Cie Cecilia, De Veenfabriek...) met mensen als Raven Ruëll, Bruno Vanden Broecke, Wim Helsen, Roel Swanenberg, Frank Dierens, Sara Fanelli, Floor Huygen, Johan Heldenbergh, Tom Schamp, Bert Luppens, Klaas Verplancke, Bart Voet, Esmé Bos, Johan Dehollander en Inne Goris. Voor HETPALEIS maakte hij zijn eigen theatrale installatie 'Bus vol Leugens' in een omgebouwde lijnbus.

Van Cauwelaert is een installatiekunstenaar. Hij laat zich voor elke opdracht voeden door het verhaal van de regisseur of het collectief, maar kneedt die info op zijn eigen manier tot een bepalende - en ondertussen herkenbare - stijl. Michiel Van Cauwelaert creëert met weinig middelen veel effect(en). Hij vertelt met veel nuances, maar gaat voluit in zijn keuzes.

Veel van zijn voorstellingen werden genomineerd voor belangrijke prijzen (1000 watt-prijs, Theaterfestival, Gouden Krekel,...) en kenden daardoor lange speelreeksen in binnen- en buitenland, tot in New York toe.

MAARTJE VAN BOURGOGNIE

KOSTUUM

Maartje van Bourgognie (°1980) studeerde Juweelontwerp en Theaterkostuumontwerp aan het KASKA. Ze is vooral actief in het beeldende en experimentele jeugdtheater. Vreemde vormen en klinkende kleuren zijn haar lief.

Als kostuumontwerper is ze vast verbonden aan Tuning People. Met hen creëerde ze o.a. *Tape voor kleuters*, *Leeghoofd*, *dUb*, *DaDaKaKa*, *Bonte Nacht* en *DE LIEGENAAR*. Al deze voorstellingen zijn overgoten met een dadaïstische saus. Na Tuning People kruiste Randi De Vlieghe haar pad. De eerste samenwerking was er voor de voorstelling *ZOO doen ze de dingen* - een coproductie van fABULEUS en HETPALEIS. Bij KOPERGIETERY ontwierp ze de kostuums voor *Voetbal op hoge hakken*. Studio Orka nodigde Maartje uit om de kostuums voor *De Spreeuw* en *Chasse Patate* vorm te geven. Ook ontwierp ze de kostuums voor *POPCORN*, opnieuw in samenwerking met Randi De Vlieghe en fABULEUS. Haar meest recente samenwerking was met Ballet Dommage: *Klutserkrakkekililokatastrof...*

ARSENAAL/LAZARUS vroeg Maartje om voor *Muy Complicado* de kostuums te ontwerpen.

WAT WILLEN DE MAKERS/SPELERS VERTELLEN/TONEN? GESPREK MET SARAH EISA

ARSENAAL/LAZARUS-dramaturge Sarah Eisa had halverwege het creatieproces van *Muy Complicado* een gesprek met actrices/theatermaaksters Laurence Roothoof en Els Olaerts.

Van wie kwam het initiatief voor dit project?

Laurence: “Van mij. Ik heb al heel lang iets met Almodovar. Ik weet eigenlijk niet waarom, het is iets heel intuïtiefs. Telkens er een nieuwe film van hem uitkomt, ga ik kijken. *Hable Con Ella* is één van de eerste films die ik zag. Ik was toen een jaar of 12. Die film was voor mij een soort mijlpaal. Ik herinner mij dat ik het gevoel had dat er in die films dubbel zo hard geleefd werd als in mijn eigen leven en dat ik dacht: zo wil ik ook leven. Dat had veel te maken met het Spaans, met het dramatische, er gebeurt altijd zo veel in de levens van die mensen. Heel intens. Dat sprak me aan. En puur als actrice zeg ik altijd als grap: ‘*Ik ben eigenlijk de ideale Almodovar-actrice.*’”

Waarom vind je jezelf de ideale Almodovar-actrice?

Laurence: “Dat is een moeilijke vraag...”

Els: “Heeft dat niet te maken met het te groot zijn...?”

Laurence: “Ja. Die vrouwen zijn altijd zo groot, die praten altijd te luid, met veel gebaren en heel rap en dan dat Spaans... Ik heb altijd het gevoel dat ik te groot ben voor Vlaanderen, puur van gestalte. En ik heb ook altijd de neiging om iets te luid te praten.”

Els: “Ja, ik heb dan bijvoorbeeld hoofdpijn en dan brult Laurence in mijn oor: ‘*Moet je een pilletje hebben?*’ Veel te luid. Te groot en te luid. Maar wel tof, hé.”

Laurence: “En die manier van zijn krijgt gewoon heel veel ruimte in de Almodovar-films. Er wordt daar nooit de draak mee gestoken. Hoe je ook bent, dat wordt altijd serieus genomen.”

Hoe werd dat verlangen van jou om daar een voorstelling rond te maken dan concreet?

Laurence: “Ik had inderdaad dat verlangen. En toen zat ik eens met Steven Beersmans op de trein en ik vertelde hem dat ik de ideale Almodovar-actrice ben, dat ik een voorstelling ga maken en dat ik Pedro Almodovar ga uitnodigen. Dat gaat dan een soort van open auditie zijn die ik zelf organiseer. En Steven zou dan een soort manusje-van-alles zijn, zowel casting director als stylist, als cameraman als degene die het drinken brengt, alles moet hij voor mij doen. Ik zou echt zo de diva zijn. En in mijn fantasie zou er nog een persoon bij zitten, in een soort van gigantische dragqueen outfit die alles saboteert, en dat zou Randi zijn. Dat was het oorspronkelijke idee. Met Randi De Vlieghe heb ik vijf jaar geleden samengewerkt, bij de dansvoorstelling ‘*ZOO doen ze de dingen.*’ Randi was de choreograaf/maker van die voorstelling. Steven en ik, wij hebben daar auditie voor gedaan. Steven en ik zaten in dezelfde groep, maar we kenden elkaar toen niet. We zaten in een soort van rare dansimprovisatie. We keken elkaar in de ogen en zagen meteen dat we maatjes waren, want er zaten daar verder allemaal dansers die super goed konden dansen en wij... Wij waren meer spelers. Dus dat was mijn eerste ontmoeting met Steven. ‘*ZOO doen ze de dingen.*’ werd echt een prachtige voorstelling. Ik vind de manier van werken van Randi fantastisch en ik vertrouw hem heel erg. Ik wou een voorstelling maken met Randi voor het avondcircuit, ook omdat Randi vooral in het jeugdtheater werkt. En toen hebben we dat idee besproken met Willy Thomas (artistiek leider van ARSENAAL/LAZARUS). Hij vond dat meteen een heel goed idee maar hij wou heel graag dat er meer vrouwen aanwezig zouden zijn. Omdat Almodovar de vrouw op een voetstuk zet. Ze spelen altijd de hoofdrol, daar gaat het over, en de mannen zijn eigenlijk een beetje de bijfiguren. Dat vond ik goed en ik wou dan graag drie vrouwen van verschillende leeftijden. Randi wou heel graag met Isabelle Van Hecke werken en ik wou heel graag met Els Olaerts werken. Helaas is Isabelle nu uitgevallen omdat haar voet gebroken is en die breuk bleek heel serieus te zijn. Dat is heel jammer.”

Els: “Nu is toch wel een beetje het evenwicht verstoord. Eerst waren het drie vrouwen van verschillende leeftijden tegenover twee mannen. Dat is iets anders dan nu plots een jonge en een oudere vrouw, de tussenschakel ontbreekt nu toch wat.”

Laurence: “We moesten ons heruitvinden als groep. We hebben dat heel lang voor ons uitgeschoven omdat we dachten dat de mogelijkheid bestond dat Isabelle zou terugkomen. Maar nu is de knoop doorgehakt, we maken en spelen met vier.”

Heb jij ook iets met Almodovar, Els?

Els: “Nee, eigenlijk niet. Als ik nu zijn films zie, dan denk ik: *‘Ah ja, ik heb die ooit wel gezien.’* Maar dat heeft bij mij blijkbaar toen niet zo’n grote indruk gemaakt. Maar als ik ze nu opnieuw bekijk, begrijp ik het universum van Laurence wel, en dat klopt ook wel.”

Hoe gaan jullie concreet te werk om hier een voorstelling over te maken?

Els: “We hebben veel van zijn films bekeken. En dan geïmproviseerd.”

Laurence: “We zijn beginnen improviseren vanuit het niets, wat wel goed was. Maar natuurlijk rijd je jezelf dan snel vast omdat je in het ijl aan het improviseren bent. Nu zijn we echt aan het onderzoeken wat werkt. Wanneer krijg je de feeling van Almodovar zonder dat het een parodie wordt of belachelijk wordt? Want je zou er heel snel een parodie van kunnen maken. We zijn nu echt aan het bekijken waar de kracht van Almodovar zit en wat wij ermee gaan doen.”

Els: “We voeden ons ook nog door een hoop andere films en documentaires. We hadden snel het gevoel dat onze oorspronkelijke focus, het fenomeen dragqueen, niet de hele wereld kon zijn, omdat we daar snel op uitgekeken waren. Daar gaan zeker restanten van overblijven. Maar verder hebben we ons ook laten inspireren door films zoals *‘Transamerica’* waar een vrouw een man speelt die een vrouw wil worden. En *‘Paris is burning’* over een hoop junks en marginalen die bals houden, waar ze dan kunnen zijn wie ze echt zijn. De één is dan dragqueen, de ander heeft dan een driedelig pak aan want die wil CEO zijn. Dan zie je dat het vooral gaat over: *‘Kijk naar mij zoals ik ben’*. Dat is eigenlijk de essentie. En daarbij de films van Almodovar die vormelijk heel straf zijn. Maar je zit daar op een bepaald moment ook met enige afstand naar te kijken. Dat is allemaal heel goed geconstrueerd. Wat kunnen wij daar dan aan toevoegen? We zijn ook Vlamingen, wat al iets helemaal anders is dan het zuiderse temperament.”

Dus een belangrijk thema is vooral ‘Kijk naar mij zoals ik ben’?

Laurence: “Zeker! Het zal ook gaan over jezelf transformeren versus jezelf niet transformeren. Aan de ene kant: *‘Kijk, dit ben ik door middel van wat ik aan heb.’* En aan de andere kant: *‘Dit ben ik door middel van wat ik niet aan heb, want ik heb dat allemaal niet nodig om te tonen wie ik ben. Dit is genoeg.’*”

En dan vooral op vlak van gender of is dat niet meer zo belangrijk in jullie zoektocht?

Laurence: “Jawel, ook. Dat kan er wel nog bij zitten, maar het is geen hoofdthema.”

Els: “Ik heb vaak het gevoel dat Almodovar het verschil tussen de twee seksen niet maakt. Hij creëert veel meer sterke vrouwenrollen dan andere cineasten. Dat is echt straf. En veel mannenrollen zijn echt bijrollen. Er zijn niet veel films van hem waarin mannen een belangrijke rol spelen.”

Laurence: “En vaak zijn dat ook heel atypische mannenrollen.”

Els: “Ik denk soms dat hem dat koud laat of dat dat nu mannen, vrouwen, transgenders of travestieten zijn... Hij schetst eerder een wereld van *‘Kijk, dat is er wel allemaal.’*”

Zonder te oordelen.

Els: “Zonder daarover te oordelen. Hij wordt nooit moraliserend. En dat vind ik eigenlijk heel straf. Zeker toen hij begon, in die tijd, waar waren we toen met onze Vlaamse cinema? Toen zei hij al: *‘Kijk, voilà, het is er wel allemaal, dat bestaat allemaal’*”

Laurence: “Hij heeft een podium gegeven aan heel veel creaturen die rondliepen in Madrid, in een bepaalde underground scene, in een tijd waarin Spanje nog heel conservatief was en dat nog steeds conservatiever is dan Vlaanderen. En hij heeft daardoor de film in het algemeen ook beïnvloed.”

Als ik dat allemaal hoor, dan verwacht ik niet per se een samenhangende verhaallijn?

Els: “Dat weten we nog niet. We sluiten dat niet uit...”

Laurence: “Maar een well-made play gaat het zeker niet worden.”

Els: “Maar het is ook niet zo dat we willen dat de mensen naar huis gaan en denken: *‘We weten echt niet waarover het ging.’*”

Laurence: “Het kan wel een associatieve voorstelling worden. Maar dan zal je als publiek wel goed weten dat het dat is en dat je daarachter niets anders moet zoeken. En dat gewoon de kijkervaring belangrijk is.”

Als ik hier zo rondkijk in jullie repetitieruimte, dan verwacht ik wel iets heel expressiefs, iets met felle kleuren, felle kostuums,...

Els: “Zowel de belichting alsook de kleuren gaan heel erg in de Almodovar-stijl zijn.”

Laurence: “Ja, belichting is erg belangrijk. We repeteren nu al met licht. Wat doet rood of blauw licht met de kostuums, de sfeer of de personages? We merken ook dat het niet werkt als we gewoon iets uit de losse pols doen. Het moet heel afgemeten zijn. We moeten duidelijke keuzes en een duidelijke choreografie van de scènes maken. Maar daar is Randi gelukkig heel goed in. Zijn oog als choreograaf is daarin zeer bepalend.”

Wordt het dan een zuivere bewegingsvoorstelling of gaat er ook tekst aan te pas komen? En schrijven jullie die tekst dan zelf?

Els: “Nu ontstaat er veel tekst uit improvisatie. En dan komt Jan Sobrie erbij, als eindregisseur. Via hem krijgen we telkens feedback en nieuwe input.”

Laurence: “Jan is hier vorige week al een keer geweest, toen hebben we voor hem een toonmoment gespeeld. Om van te huilen slecht, natuurlijk. Dat is altijd zo bij een eerste doorloop. Maar dat was voor hem wel goed om te zien waar we staan en hij heeft daar toen ook heel zinnige dingen over gezegd. En dan hebben we gezegd: *‘Laat ons nu maar weer een paar dagen met rust. En dan gaan we weer een nieuwe worp doen.’* En zo gaan we proberen dichter en dichter bij de voorstelling te komen. Jan gaat ons daarbij op bepaalde vlakken zeker heel erg kunnen en moeten helpen.”

Heb jij als initiatiefneemster nog steeds een soort trekkersrol, Laurence, of is het nu een heel collectief proces?

Els: “Het is een collectief proces waarbij Randi de meeste voorzetten doet.”

Laurence: “Maartje van Bourgognie (kostuum) en Michiel Van Cauwelaert (vormgeving) zijn ook heel belangrijk en heel nauw verweven met het proces. Die komen ook met ideeën af, die kijken ook heel vaak en die zijn ook echt medemakers. We zijn allemaal samen naar het eindproduct toe aan het werken zonder dat er iemand probeert daar zijn ding van te maken. Randi speelt natuurlijk ook gewoon zelf mee maar het goede aan Randi is dat hij, doordat hij danser is, de dingen soms op een heel andere manier benadert. En dat is heel interessant. En dat kan soms dingen heel erg opentrekken waardoor je niet zo in ‘toneeltje’ vervalt.”

En hoe zien jullie nu de komende weken nog?

Laurence: “Hard werken.”

Els: “Keihard werken!”

Laurence: “En het hoofd koel houden. En ons blijven amuseren. Want we amuseren ons echt wel heel hard.”

PEDRO ALMODOVAR — FILMS E.A.

FILMREGISSEUR

Pedro Almodovar Caballero (°Calzada de Calatrava, 24 september 1949) is een Spaanse filmregisseur.

Almodovar begon zijn carrière in de jaren van de *movida madrileña*. Na de dood van Franco en het proces van democratisering dat daarop in Spanje volgde, uitten jonge kunstenaars zich met werk dat als provocerend, soms zelfs choquerend werd ervaren. In zijn films komen nu nog steeds (maar in die tijd helemaal) thema's als prostitutie, homoseksualiteit, drugsgebruik, travestie, transseksualiteit en misstanden in de katholieke kerk aan bod.

De regisseur heeft een sterke voorkeur voor een aantal actrices die in veel van zijn films terugkeren, zoals:

- * Carmen Maura (treedt op in 7 films van Almodovar)
- * Chus Lampreave (7 films)
- * Rosy de Palma (7 films)
- * Marisa Paredes (5 films)
- * Cecilia Roth (5 films)
- * Julieta Serrano (5 films)
- * Victoria Abril (4 films)
- * Kiti Manver (4 films)
- * Lola Duenas (4 films)
- * Penelope Cruz (3 films)
- * Veronica Forque (3 films)
- * Loles Leon (3 films)
- * Angela Molina (2 films)
- * Leonor Watling (2 films)

Hij deed ook meermaals een beroep op acteurs als

- * Antonio Banderas (7 films)
- * Javier Camara (3 films)
- * Javier Bardem (2 films)
- * Darío Grandinetti (2 films)
- * Lluís Homar (2 films)

FILMOGRAFIE

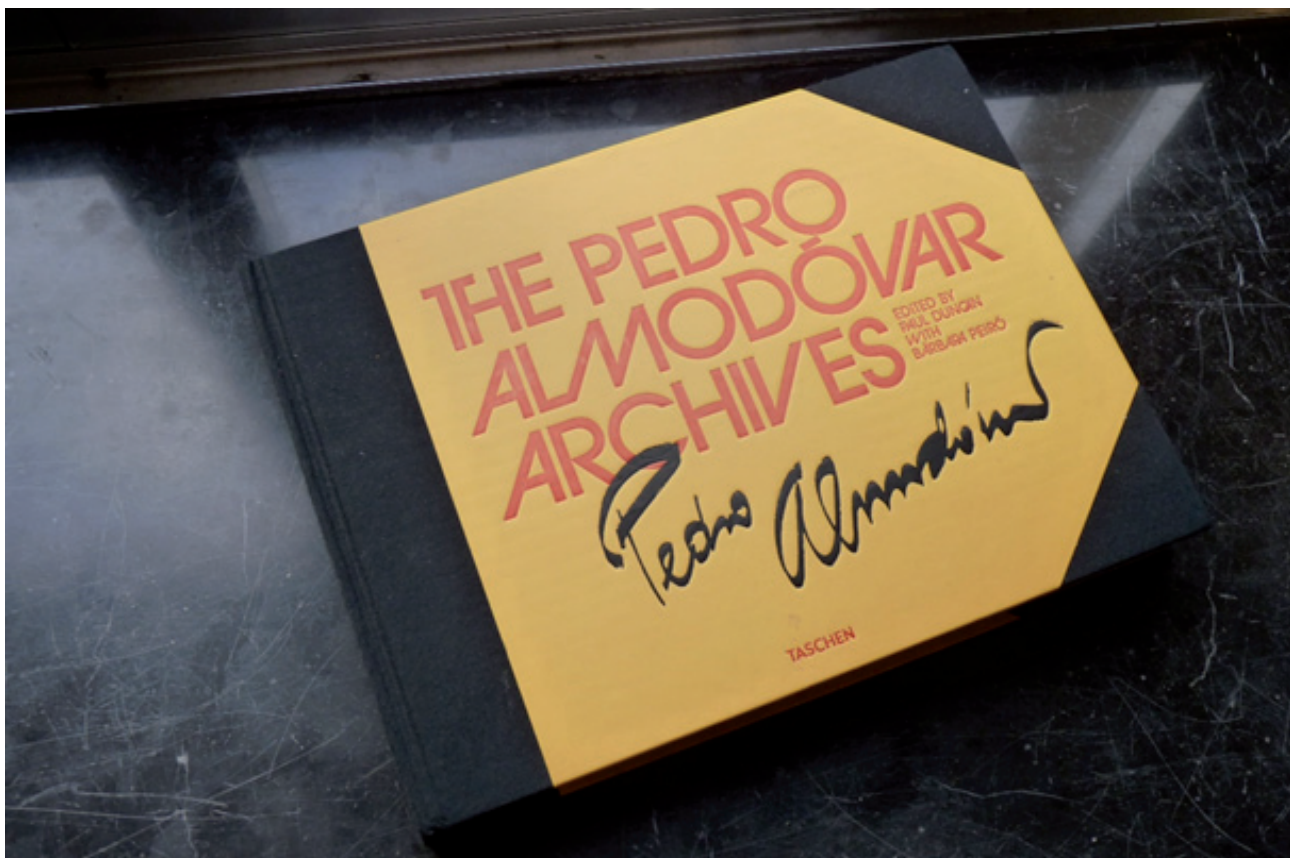
- * 1978 - *Folle... folle... folleme Tim!*
- * 1980 - *Pepi, Luci, Bom y otras chicas del monton*
- * 1982 - *Laberinto de pasiones*
- * 1983 - *Entre tinieblas*
- * 1984 - *¿Qué he hecho yo para merecer esto?*
- * 1986 - *Matador*
- * 1987 - *La ley del deseo*
- * 1988 - *Mujeres al borde de un ataque de nervios*
- * 1990 - *¡Átame!*
- * 1991 - *Tacones lejanos*
- * 1993 - *Kika*
- * 1995 - *La flor de mi secreto*
- * 1997 - *Carne trémula*
- * 1999 - *Todo sobre mi madre*
- * 2002 - *Hable con ella*
- * 2004 - *La mala educación*
- * 2006 - *Volver*
- * 2009 - *Los abrazos rotos*
- * 2011 - *La piel que habito*
- * 2013 - *Los amantes pasajeros*
- * 2016 - *Julieta*

DE ULTIEME COLLECTIE VAN PEDRO ALMODÓVAR OP 7 DVD-SCHIJVEN

De meest gevierde Spaanse filmmaker sinds Bunuel, regisseur, scenarioschrijver, componist en acteur Pedro Almodovar, heeft als onderwerp de drama's en ellende van de Spaanse middenklasse aan het begin van het tijdperk van het consumentisme.

Box met 7 films:

- * *Tie Me Up Tie Me Down* (*Atame!*)
- * *Bad Education* (*La Mala Educacion*)
- * *Talk To Her* (*Hable Con Ella*)
- * *All About My Mother* (*Todo Sobre Mi Madre*)
- * *Volver*
- * *Broken Embraces* (*Los Abrazos Rotos*)
- * *The Skin I Live In* (*La Piel Que Habito*)
- * taal: Spaans
- * ondertiteling: Engels
- * aantal schijven: 7
- * studio: 20th Century Fox Home Entertainment DVD
- * release: 26 december 2011

SAMENWERKING MET FILMHUIS MECHELEN

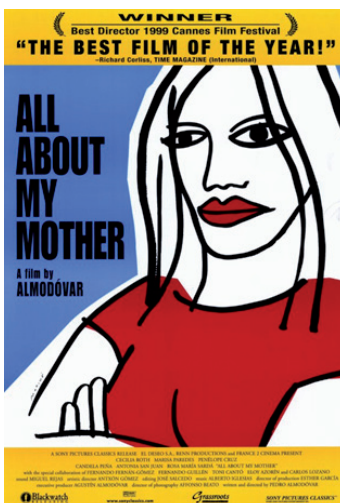
ARSENAAL/LAZARUS en Filmhuis Mechelen sloegen de handen in elkaar. De organisatoren van het Filmhuis zijn net als de spelers/makers van *Muy Complicado* grote liefhebbers van het werk van Pedro Almodóvar. De acteurs maakten een top drie van hun favoriete films en uiteindelijk worden twee daarvan op groot scherm vertoond: *Hable Con Ella* op maandag 19 februari en *Todo Sobre Mi Madre* op maandag 5 maart 2018.

Kijk ook op www.filmhuismechelen.be voor het volledige aanbod.

Hable Con Ella (*Praat met haar*) is een Spaanse film uit 2002, geregisseerd door Pedro Almodóvar. De acteurs/actrices die grote rollen in de film spelen zijn: Javier Cámara, Darío Grandinetti, Leonor Watling, Geraldine Chaplin en Rosario Flores. De hoofdthema's in de film zijn: communicatie tussen de twee seksen, eenzaamheid en intimiteit, geheimen en ontrouw en de liefde.

De film vertelt het verhaal van twee mannen die verliefd worden op twee verschillende vrouwen, maar in dezelfde situatie komen te zitten. Benigno is verliefd op Alicia, voor wie hij zorgt wanneer ze in coma raakt. Marco valt voor Lydia, die ook in een coma terecht komt. Deze extreme situatie resulteert in verschillende reacties bij de mannen: Benigno is blij om bij de vrouw te zijn van wie hij houdt, maar Marco is zwaar depressief omdat hij niet met Lydia kan communiceren, en dus niet weet hoe hij echt over hem denkt...

Todo Sobre Mi Madre (*Alles over mijn moeder*) is een film uit 1999.

De belangrijkste rollen worden gespeeld door Cecilia Roth, Marisa Paredes, Candela Peña, Antonia San Juan en Penélope Cruz. In 1999 won de film de Academy Award voor de beste buitenlandse film en zeven Spaanse Goya-prijzen waaronder die voor de Beste Film, Beste Regisseur en Beste Vrouwelijke Hoofdrol.

De film vertelt het verhaal van Manuela die in Madrid werkt op de transplantatieafdeling van een ziekenhuis en die met haar tienerzoon Esteban samenwoont. Esteban heeft zijn vader nooit gekend en wil schrijver worden.

Nadat moeder en zoon op een avond een toneelstuk van Tennessee Williams hebben gezien, rent Esteban achter een auto aan om de handtekening van actrice Huma Rojo te bemachtigen. Hij komt onder een auto en overlijdt. Manuela is getuige van het ongeluk en ze vertrekt naar Barcelona om daar de vader van Esteban te zoeken, die van het bestaan van de jongen niet op

de hoogte is. De vader, Lola, is een travestiet en prostituee. In Barcelona ontmoet Manuela een oude vriend, de transseksuele prostituee La Agrado (niet onopzettelijk wordt in deze naam het vrouwelijke lidwoord gevolgd door een mannelijk zelfstandig naamwoord). Ze raakt ook betrokken bij de lotgevallen van Zuster Rosa, een jonge non die in verwachting is geraakt van Lola maar die tevens seropositief blijkt te zijn, en bij die van de door haar zoon zo bewonderde actrice.

De film behandelt complexe onderwerpen zoals aids, travestie, gender, en existentialisme. De karakters worden gepresenteerd zonder opsmuk of romantisering, maar met een gevoel voor zwarte humor.

De titel is gebaseerd op de film *All About Eve*, die een van de karakters (Esteban) graag ziet. *Todo Sobre Mi Madre* is ook de titel van een boek (*Alles over mijn moeder*) dat deze Esteban schrijft vlak voor zijn dood.

PEDRO ALMÓDOVAR & PEDRO ELIAS...

Elke zaterdag toont iemand zijn favoriete beeld: het werk dat altijd opnieuw beroert, troost of inspireert. Vandaag: auteur en tv-maker Pedro Elias. Hij kiest een still uit ‘Los Abrazos Rotos’ (2009) van Pedro Almodóvar.

INTERVIEW: BIE VANCRAEYNST - 22 APRIL 2017 — DE STANDAARD

‘Dit is mijn screensaver, afgewisseld met een still uit de film *Jamon Jamon* van Bigas Luna. Het is een still uit *Los Abrazos Rotos* (*De Gebroken Omhelzingen*) van Pedro Almodóvar. Penelope Cruz speelt de rol van Lena, een vrouw met een zieke vader. Ze ontmoet een rijke industrieel die bereid is om te betalen voor de behandeling van haar vader, maar in ruil moet zij van hem houden of op zijn minst voor altijd bij hem en alleen bij hem blijven. Ze is veroordeeld tot die oude man, maar wil hartstochtelijk bij een ander zijn. Ze leeft in rijkdom maar zit aan hem vast. Je ziet hem voor dood liggen op bed. Zij steekt een sigaret op, opgelucht omdat met zijn dood het juk wordt opgelicht. Die opluchting maakt echter plaats voor teleurstelling wanneer ze zich realiseert dat hij doet alsof en wel degelijk nog leeft, en zij nog steeds gevangen zit in een gouden kooi. Wat is er erger dan verantwoordelijk te zijn voor leven en dood van je ouders? Soms moet je jezelf opofferen voor iemand anders: in die ene blik zitten al die emoties vervat.’

‘De film zit vol omhelzingen, maar dit beeld is zowat de anti-omhelzing. Op de achtergrond schemeren toch een beetje de uitbundige kleuren door waar Almodóvar voor gekend is. Ik hou van zowat al zijn films, behalve als het echte lolbroekkomedies zijn. Geef mij maar de melancholische Almodóvar.’

‘Het is een triest beeld, maar toch word ik er blij van – er zitten in de film ook genoeg vrolijke momenten. Ik ben ook fan van de muziek van zijn huiscomponist Alberto Iglesias, bij dat beeld hoor ik de bijbehorende muziek. Ach, het hele Almodóvar-universum is heerlijk: de topdialogen, de kleuren en de muziek.’

‘De heilige drievuldigheid is voor mij: Bigas Luna, Pedro Almodóvar en Julio Medem. Ik heb een dubbele nationaliteit, mijn vader komt uit Barcelona. De Spaanse cultuur en ook de films heb ik met de paplepel van mijn grootmoeder meegekregen. Zij zou wel niet zo blij zijn met deze keuze, het werk van die drie regisseurs is toch

een beetje te exuberant voor haar. Ik erfde van haar de liefde voor de Spaanse en Zuid-Amerikaanse cultuur, ik ben ook een grote fan van de schrijver Gabriel Garcia Marquez. Dat Latijnse snuifje dat alle dingen ineens dramatischer maakt: alles is erg, alles is opoffering. Liefdesverdriet, dat duurt meteen 75 jaar.'

'De film wordt vaak geciteerd op film noir-websites en heeft een jarenvijftiguitstraling. Penelope Cruz draagt in die film meer pruiken dan er op Aalst carnaval te vinden zijn. Hij zit ook vol verwijzingen naar andere films waar een beetje cinefiel wel even zoet mee is.'

'Zelf beschouw ik me niet als een filmfreak, maar ik ga wel de aftiteling van een film uitpluizen. Ik onthoud namen van acteurs en de mensen die ze spelen. Ze worden opgeborgen in mijn mentale fichebak. Ik kan daar geen abstractie van maken: personages worden mijn vrienden of vijanden of op zijn minst medereizigers. Zo zit Penelope Cruz in meerdere gedaantes samen met mij op de bus, op weg naar ergens.'

Waarom Pedro Almodovar en de pers ongelijk hebben Hoort Netflix op het Filmfestival van Cannes of niet?

JANNE VANHEMENS - 24 MEI 2017

<https://www.bill.be/film/waarom-pedro-almodovar-en-de-pers-ongelijk-hebben>

Natuurlijk mag Netflix meedingen naar de Gouden Palm, vindt onze reporter in Cannes.

Kinderachtig

Nog voor de start van het filmfestival laat de Spaanse regisseur Pedro Almodovar uitschijnen dat twee films in de competitie al zeker niet in aanmerking komen voor de hoofdprijs, als het van hem afhangt. *Okja* en *The Meyerowitz Stories* zijn namelijk afkomstig uit de stal van Netflix, niet uit het traditionele filmcircuit. Ook de pers liet (letterlijk) van zich horen: bij het verschijnen van het Netflix-logo bij de eerste persvertoning van *Okja* weerklonk luid boegeroep. Een kinderachtig stelletje onsportievelingen, vind je ook niet? Ik neem even het 'probleem' onder de loep.

Het kleine scherm

Almodovar wijst op het belang van 'de bioscoopervaring'. Oké, akkoord, het is leuk om in het weekend eens met je vrienden naar de film te gaan. Maar het is al minder leuk dat een ticket vaak 10 euro kost, de drank pokkeuur is en je moet betalen om naar het toilet te gaan.

Op vlak van toegankelijkheid kan dat stukken beter, en dat is exact wat Netflix biedt: voor 8 euro kijk je een hele maand zoveel films en series als je wil. Vanuit je eigen zetel, met je eigen toilet om de hoek en zonder buiten te moeten komen. Soms kan je die bioscoopervaring gewoon missen als de pest. En wie het grote scherm echt mist, investeert wel in een projector. Meer mensen die op een toegankelijke manier meer (legaal) films kijken: wat is het probleem?

Prehistorische regels

Na de persconferentie over de deelnemende films aan de 70ste editie van het festival, barstte het circus los. De Fransen zijn kwaad. Want kort na het festival worden *Okja* en *The Meyerowitz Stories*, net zoals alle Netflix Originals, beschikbaar gemaakt op de dienst voor alle abonnees. Ze komen dus niet over enkele maanden in de zalen, zoals andere films. En in Frankrijk geldt de regel: films mogen pas drie jaar na bioscooprelease op streamingdiensten terechtkomen. Say what? Prehistorische regels zoals deze doen meer kwaad dan goed voor de filmsector. Want wat doet iemand die geen drie jaar wil wachten op een film? Juist ja, hem illegaal downloaden.

Tot goedkeuring van velen heeft het Filmfestival van Cannes alvast beslist vanaf volgend jaar de regel te respecteren dat enkel films die ook in de zalen zullen komen geselecteerd kunnen worden voor het festival. Een flauwe zet om de kwade geesten terug gunstig te stemmen, maar vooral een grote misser voor de geloofwaardigheid, concurrentie en kwaliteit van het festival.

Mogelijkheden

Cannes mist met deze beslissing de trein naar de toekomst, maar dat is their loss. Netflix geeft schrijvers en regisseurs de kans om films en series te maken die anders nooit geproduceerd zouden raken. Het bewijst in elk genre en in elke stijl dat de genomen risico's relevant en succesvol zijn, zonder zich ergens iets van aan te trekken.

Bedankt, Netflix, voor de series *13 Reasons Why*, *Orange Is the New Black*, *The Get Down* en voor het vrijmaken van ongekende budgetten (*The Crown* is de duurste serie aller tijden) om creativiteit, talent en storytelling te stimuleren. Ik ben er zeker van dat de films op dezelfde springplank van succes zullen volgen, en een ander filmfestival dit ook zal durven te erkennen.

En de films?

Ik zag zelf *The Meyerowitz Stories* afgelopen weekend en kon de prent met Dustin Hoffman, Ben Stiller en Emma Thompson meer dan smaken. Ongeveer halverwege besepte ik dat de ergernis die ik voelde voor de disfunctionele familie waar het verhaal over gaat, helemaal bedoeld is door regisseur Noah Baumbach, waarna ik verder joelend genoot van de kritiek op het gedrag van de moderne mens. *Okja* (een Zuid-Koreaanse film met onder andere Tilda Swinton) heb ik helaas gemist, maar hé, volgende maand bekijk ik hem toch gewoon op Netflix?

Volg de avonturen van BILL-reporter Janne in Cannes op Facebook, Snapchat en Instagram!

PEDRO ALMODOVAR HELPS YOU DRESS LIKE A SPANISH MOVIE STAR

<https://www.gq.com/story/pedro-almodovar-photo-shoot>

by Zach Baron - photographs by Anders Overgaard - January 18, 2017

In an astonishing run of 20 films in 37 years, director Pedro Almodóvar has become more than a cinematic icon – he's also the foremost chronicler of his adopted hometown, Madrid. So in honor of Julieta, his new picture set in the Spanish capital, we asked Almodóvar to direct this photo shoot in all his favorite locations, with all his favorite people, wearing all of this season's best going-out clothes.

PEDRO ALMODOVAR IS THE NEW FACE OF PRADA

<http://www.dazeddigital.com/fashion/article/36293/1/pedro-almodovar-is-the-new-face-of-prada-aw17>

Bekijk via deze site/link ook het filmpje fall/winter 2017.

Dressed in the AW17 collection, the director stars in a new film and campaign for the Italian brand

What do you get when you merge a cult Spanish director and an Italian fashion brand? A Prada campaign. Or at least its latest menswear one – the fresh chapter of its 365 series, starring distinctive director Pedro Almodóvar and photographed by Willy Vanderperre. Transitioning from director to protagonist, the 30-second film – titled *Auteur* – captures Almodóvar drawing on past acting experience to play a version of himself, all the while being dressed in Prada's AW17 menswear collection.

Each widescreen shot making up the campaign brings with it a different implied narrative. In one shot you see Almodóvar apparently caught off guard – as if perhaps not used to being on this side of the camera.

With the backdrop of the domestic setting of the Prada AW17 showspace, the campaign is the latest in a long series of menswear ads to feature characters from the world of cinema – although most commonly they are actors, not directors. Here, there's a blurred boundary between the 'Almodovariano' world created in his films and that of Prada; they merge together in honour of an artistic vision. And evidently, it works.

PEDRO ALMODOVAR EN ZIJN MUSES

<http://en.vogue.fr/fashion-culture/fashion-exhibitions/diaporama/from-penelope-cruz-to-victoria-abril-the-muses-of-pedro-almodovar/34028>

Ever since his first movie *'Pepi, Luci, Born'* in 1980, Pedro Almodovar has been known for his very singular portrayal of women - always funny and extremely moving at the same time. From Carmen Maura to Penelope Cruz, as well as Rossy de Palma, we take a look back at the film director's favorite muses.

Penelope Cruz

Carmen Maura

Rossy de Palma

TEN THINGS YOU DIDN'T KNOW ABOUT PEDRO ALMODOVAR

With 'Julieta' hitting cinemas, it's time you got to know the legendary Spanish director

BY DAVE CALHOUN - TUESDAY AUGUST 23, 2016

<https://www.timeout.com/london/film/ten-things-you-didnt-know-about-pedro-almodovar>

'Tape it!' Pedro Almodovar is gesturing busily towards my recorder as we begin talking. I tell him it's already on. *'Excuse me for being such a dictator,'* he smiles widely under that distinctive shock of white hair. *'It's a professional weakness.'*

In conversation, the Spanish filmmaker is hardly bossy: he's warm and thoughtful. Now 66, Almodovar made his reputation in the wild days of the 1980s during the social and cultural earthquake – known as La Movida – that rocked Spain after the death of the dictator General Franco. In films like *'Women on the Verge of a Nervous Breakdown'* and *'High Heels'* Almodovar outraged Spain with films featuring prostitutes, drag queens, porn stars and Penelope Cruz as a nun wearing Prada.

Today, he is in town to talk about his twentieth film *'Julieta'*. It's fair to say this is his most serious and reflective film yet: the story of a middle-aged woman, Julieta (Emma Suarez), who is paralysed by grief and who we also meet in flashbacks (played by Adriana Ugarte), younger and full of hope. But still, it could only have been made by one man: Pedro Almodovar. Here's what we learned from the one-of-kind filmmaker during his recent trip to London.

1. You need to watch his films twice

'For me movies are like people. The first meeting with someone you like is very entertaining, but the second time is different, more relaxed. I don't want to be pretentious, but there are so many things that you can discover on the second or third viewing of my movies.'

2. His work is autobiographical

'All my films reflect me and how I felt during the writing and shooting of them. It runs deep. The loneliness of the character Julieta in this film, as she gets older, is really a reflection of me. If I'd written it at another time, Julieta would relate more to other people, but she doesn't go out.'

3. He works harder and parties less these days

'I live a very isolated life in Madrid, almost the opposite of the life I had in the 1980s. I don't go out. It's like being married – to Madrid. You feel comfortable, but there is no excitement. That's okay. I'm not young anymore. You have to make a choice between health and excitement. An awful choice! I chose health and movies over hangovers and headaches.'

4. 'Julieta' is his least camp film

'I've made more than 20 films now. The tone of this one is new. I've explored women in melodrama and comedy before. For me, this was about the novelty of a new genre, a new way of portraying motherhood.'

5. He collects anything and everything

'I bought a plastic scuba diver once in an airport in America, a wind-up toy you put in water. Five years later I was making 'Tie Me Up! Tie Me Down!' and I used it in a bath scene. The scuba diver is swimming until he reaches her sexual organ. In the scene before, she is being desired by two different men. So the scuba diver ends up representing these two men. In the US, the movie had a lot of problems with the censors. They thought she was masturbating with the toy!'

6. His relationship with his actors is intense

'Making a film requires a very deep relationship with actors. When we were filming a silent scene in 'Julieta' with Adriana Ugarte, I filled the void with my voice speaking the thoughts of her character. If I'm shooting a comedy and an actor has a close-up, I'll say something funny. So with Penelope Cruz in my earlier films, I'd tell her some wild things, funny things, so that her face was ready.'

7. He doesn't let anyone interfere with his vision

'It's about willpower, and luckily I was born with it. My references are all about Spain and where I come from, and thankfully I'm also understood outside my country. I don't ever think about audiences in the UK or the US. I just think about the story.'

8. He doesn't do holidays

'I don't know how to behave on holiday. So I never take them. I haven't taken one in years. I think I need it. But I can't disconnect. My idea of a holiday is having the company of a computer to write.'

9. He loves London and always has

'As a young Spanish kid in the 1960s, my dream was to go to London. I listened to British pop music as a child in my village in La Mancha. When I first came to London in 1971, it represented freedom. In Spain, we were still living under a dictator. I used to go to the ICA to see movies by underground filmmakers, even though my English was awful. I remember the time of glam rock and David Bowie, young men wearing make-up in the street. I saw Roxy Music and Alice Cooper in concert. It was important for my future.'

10. Getting old is no fun

'When you're young, you think you will have less desires when you get older. But I don't. I feel the same needs. But my body has changed. It's sad. My loneliness and isolation is because of that. And my movies have become more interior. 'Julieta' is an example of that.'

QUOTES VAN PEDRO ALMODOVAR

https://www.brainyquote.com/authors/pedro_almodovar

Via bovenstaande link kan je heel wat quotes lezen ooit uitgesproken door Almodovar. Hieronder een selectie.

- * Cinema can fill in the empty spaces of your life and your loneliness.
- * I don't want to imitate life in movies; I want to represent it. And in that representation, you use the colors you feel, and sometimes they are fake colors. But always it's to show one emotion.
- * If I make a movie in English, the money will come from Europe, so that I can keep my independence and freedom. The way they produce in Hollywood doesn't fit me.
- * Yes, women are stronger than us. They face more directly the problems that confront them, and for that reason they are much more spectacular to talk about. I don't know why I am more interested in women, because I don't go to any psychiatrists, and I don't want to know why.
- * My directors of photography light my films, but the colours of the sets, furnishings, clothes, hairstyles - that's me. Everything that's in front of the camera, I bring you.
- * Already when I was very young, I was a fabulador. I loved to give my own version of stories that everybody already knew.
- * The problem is that I work in more than one genre. It's impossible for me to aim for a single one because, for me, comedy is mixed with tragedy. That's very Spanish, the way in which comedy and tragedy are inextricable from each other.
- * Cinema has become my life. I don't mean a parallel world, I mean my life itself. I sometimes have the impression that the daily reality is simply there to provide material for my next film.
- * Before shooting, I prepare with the actors much more like it's a theatre play than a movie. Apparently, that way of working is very unusual.
- * Of course I want my films to look really good, but every single element is chosen for a reason. It's telling something in the story.
- * I'm an artist, and I'm part of every decision in a movie.
- * Broadway musicals, where you sing the whole time, I really don't like; I like alternating dialogue and music.
- * For there to be communication within a couple, it is enough for there to be only one person who communicates or who really wants to communicate. Even though a couple consists of two people, if one of the people in a couple puts all their effort into moving a couple along they will move along.

GENDER – TRANSGENDER – TRANSSEKSUALITEIT – TRAVESTIE – DRAGQUEENS

GENDER

Wat is gender? Wat beïnvloedt gender?

Onderstaande teksten/artikels vatten dit goed samen en geven en heldere uitleg.

- * info via www.genderklik.be, een site die je wegwijs maakt in gender
- * info via **RoSa vzw**, expertisecentrum gelijke kansen m/v, the place to be als je meer wilt weten over gender, gelijke kansen m/v en feminisme
- * info via **Transgender Infopunt**

We raden ook het volgende aan, als bijkomende info/duiding over (trans)gender.

<https://www.een.be/m-v-x/worden-wie-je-bent-m-v-x>

In de nieuwe documentairereeks M/V/X volgen de makers vanaf woensdag 24 januari 2018 vier weken lang vijf Vlaamse transgenders.

https://www.demorgen.be/marketing/2017/DM_ACTIE/20170203_Genderbijlage/html/

De 'Genderbijlage' bij De Morgen van 11 februari 2017.

In een unieke bijlage breekt De Morgen een lans voor meer genderdiversiteit en wordt er komaf gemaakt met het stereotiepe hokjesdenken over mannen en vrouwen. Journalist Cathérine Ongenae sprak met getuigen. Lieve Blancquaert portretteerde hen. Schrijfster Heleen Debruyne ging na wat mensen in bed doen. Interesse? Wij bezorgen dit document graag (even een seintje naar inge@arsenaallazarus.be).

De reportage over journalist Boudewijn Van Spilbeeck die vanaf nu als vrouw door het leven gaat, zal weinigen ontgaan zijn. Zijn/haar moedig verhaal kwam eind januari aan bod in de VTM-reportagereeks CATHÉRINE.

WWW.GENDERKLIK.BE

Gender is een begrip dat uit de Engelse taal komt en betekent letterlijk 'sociaal geslacht'.

Gender verschilt van sekse

Vrouwen en mannen verschillen van elkaar op 2 manieren: fysiek en sociaal.

Fysieke verschillen = sekse. Sociale verschillen = gender.

Sekse is bepaald door de natuur; gender door de cultuur

Je wordt als mens geboren met een biologisch bepaalde sekse en een samenleving voegt daar gender aan toe: gender bestaat uit een hele laag ideeën en verwachtingen over hoe vrouwen en mannen verschillen en hoe ze zich wel en niet horen te gedragen.

Deze ideeën en verwachtingen over vrouwen en mannen gaan we als kind gebruiken als bouwstenen van onze identiteit en zo worden we bovenop onze fysieke sekse, ook op het sociale vlak tot man en vrouw gemaakt. De ene samenleving denkt daar anders over dan de andere. Onze grootouders hadden andere ideeën dan wij over wat gepast was voor mannen en vrouwen. Genderverschillen liggen dus niet vast.

Genderverschillen versus sekseverschillen

Er is heel wat discussie over welke m/v verschillen bepaald worden door de natuur en toebehoren aan je sekse, en welke verschillen ontstaan onder invloed van een bepaalde cultuur en dus behoren tot je gender. Dat mannen van Mars komen en vrouwen van Venus mag dan de titel van een populair boek zijn, grondig en betrouwbaar wetenschappelijk onderzoek heeft intussen uitgewezen dat genderverschillen sociale verschillen zijn - net als de verschillen tussen allochtoon en autochtoon, arm en rijk - en dat je er dus niet mee geboren wordt.

Hoe ontstaan genderverschillen?

Stel je even een andere wereld voor, een wereld waar de mensen overtuigd zijn dat blauwogige mensen anders zijn dan groen- en bruinogige mensen. De blauwogigen zijn slimmer en sneller, zo denken ze, en de groen/bruinogigen zijn liever en zorgzamer. Van bij hun geboorte verwachten ouders van de blauwogigen dat ze slim en snel zijn; ze spelen dan ook heel slimme en snelle spelletjes met de blauwogigen omdat ze denken dat die dat leuk vinden. De bruin/groenogigen mogen het rustiger aan doen. Hun ouders babbelen meer met hen, spelen zorgzame spelletjes met hen en vertellen hen elke dag hoe lief te zijn. 20 jaar later zien de ouders dat ze gelijk hadden; de blauwogigen kiezen slimme en snelle activiteiten en studies. Bij de activiteiten en studies waar je moet zorgen voor anderen, zijn er veel meer groen/bruinogigen. En iedereen is er rotsvast van overtuigd dat de keuzes die ze maken, hun eigen keuzes zijn. Als je hen vertelt dat ze beïnvloed werden door de ideeën van hun ouders over blauw- en groen/bruinogigen, kunnen ze dat maar moeilijk geloven.

Bij genderverschillen is het net zo: we willen er als kind allemaal graag bij horen en we maken ons de culturele codes van de groep waar we bij horen zodanig eigen, dat ze deel van onze identiteit lijken. Daarom gaan velen er vanuit dat genderverschillen eigenlijk sekseverschillen zijn waar we mee geboren worden.

Maar – en dat is voor velen een hele opluchting – we zijn niet veroordeeld tot deze stereotypen (overdreven beelden van groepen die niet kloppen met de werkelijkheid) over meisjes en jongens, mannen en vrouwen, we kunnen ons bewust worden van hun invloed en we kunnen die invloed verminderen.

Meisjes worden niet geboren met een voorkeur voor poppen en jongens niet met een voorkeur voor autootjes

Als een baby geboren wordt, is nog maar 10% van de hersenconnecties vastgelegd. De overige 90% van de connecties wordt gemaakt in een omgeving die de baby voortdurend beïnvloedt (Cathérine Vidal). Zonder dat we het beseffen en vaak tegen onze wil in, geven we de stereotypen over meisjes en jongens aan elkaar door. We laten het onze kinderen weten nog voor ze kunnen praten: met een korte aarzeling of een subtiele afkeuring waar we ons niet van bewust zijn, leren ze dat dit stukje speelgoed of dat gedrag niet bij hen past. En hup, gender is geboren.

Meer weten?

- * Op de website van het RoSa documentatie centrum, vind je een heleboel interessante bronnen, onder: RoSa kwesties gender.
- * Asha ten Broeke, *Het idee m/v. Ontmaskering van een hardnekkig denkbeeld*, 2010.
- * Michael S. Kimmel, *The gendered society*, 2008.
- * Cordelia Fine, *Delusions of Gender. How our minds, society and neurosexism create difference*, 2010.
- * Cathérine Vidal, *Hommes, femmes: avons-nous le même cerveau?*, Paris, Le Pommier, 2007.
- * Gender in beelden: een compilatie van internetfragmenten (RoSa)

Wat is gender? Op welke manier heeft gender een invloed op ons?

1. Gender vs sekse

Sekse = het biologisch geslacht: biologische verschillen tussen mannen en vrouwen.

Ze zijn universeel, van alle tijden en (meestal) onveranderlijk.

Gender = het sociaal geslacht: de ideeën en verwachtingen rond 'mannelijkheid' en 'vrouwelijkheid'.

Deze zijn sociaal en cultureel bepaald en worden voortdurend veranderd, verfijnd en bijgeschaafd.

2. Gender als sociale constructie

Gender gaat over normen en waarden.

Gender gaat over verwachtingen rond 'man' en 'vrouw' zijn.

Gender gaat over het feit dat biologische verschillen vaak vertaald worden in sociale ongelijkheden.

Deze vertalingen gebeuren in een bepaalde tijd en maatschappelijke context, wat inhoudt dat ze niet universeel en dus veranderlijk zijn ...en ook steeds aan het veranderen zijn.

Het veranderlijke en context specifieke karakter van wat het betekent om 'man' of 'vrouw' te zijn, laat ons dan ook toe zelf bewust mee te kiezen en bepalen in welke richting we deze verwachtingen in de toekomst, maar ook vandaag reeds, zullen (bij)sturen.

3. Gender speelt op drie niveaus

- * persoonlijk
- * sociale ordening
- * cultureel

Persoonlijk – Gender als onderdeel van je identiteit

Traditionele ideeën rond vrouwelijkheid en mannelijkheid spelen een rol bij je zelfbeeld én bij het beeld dat anderen van je hebben.

Voorbeeld in de klas:

Meisjes zijn ijverig, sociaal en zorgzaam.

Jongens zijn zelfstandig, competitief en nemen meer initiatief.

Gevolg? Dergelijke beelden sturen onbewust de reacties van de leerkracht.

Het beeld dat jongens en meisjes van zichzelf hebben, wordt sterk beïnvloed door de opmerkingen die ze krijgen.

Sociale ordening – Gender als vorm van sociale organisatie

De man-vrouw tegenstelling en verwachtingen die daarmee samengaan gelden als ordeningsprincipe in onze samenleving.

Historisch gegroeide genderconstructies kunnen leiden tot discriminaties, ongelijke toegang/controle over geld, arbeid, politieke en economische besluitvorming en andere sociale onrechtvaardigheden

Voorbeeld in de klas:

Leerkrachten hebben verschillende verwachtingen over het gedrag, aspiraties en leermogelijkheden van meisjes en jongens.

Zo wees recent onderzoek uit dat leerkrachten aan jongens meer denkvragen stellen en aan meisjes meer herhalingsvragen aanbieden in de klas.

Cultureel – Gender heeft een normerende functie

Opvattingen en ideeën rond ‘man’ en ‘vrouw’ vormen de basis voor waarden en normen.

Die traditionele opvattingen rond wat het betekent om ‘man’ of ‘vrouw’ te zijn, sluipen - vaak onbewust - binnen in de regelgeving, beleidsmaatregelen, enz.

Voorbeeld op school:

Studierichtingen zijn vaak opgesteld met een bepaalde sekse in het achterhoofd.

bv. Info over richting ‘Houtbewerking’ gaat uit van jongens; richting verzorging van meisjes.

bv. Men zal het over het algemeen nog steeds sneller over ‘kleuterjuffen’ hebben, dan over het meer genderneutrale ‘leerkracht’.

4. Mannelijke en vrouwelijke eigenschappen

Karaktertrekken, emoties, wensen, uitingen, uiterlijke kenmerken,... we zijn nogal vaak geneigd die toe te eigenen aan enerzijds ‘mannen’ of anderzijds ‘vrouwen’. Deze eigenschappen lijken dan zodanig aan sekse te kleven, alsof ze altijd samen zouden voorkomen.

bv. Meisjes zijn zorgend en jongens zijn ondernemend.

Meestal wordt deze opdeling zo strikt gemaakt dat de verschillen tussen mannen en vrouwen als vanzelfsprekend en natuurlijk beschouwd worden. Dat jongens zorgend kunnen zijn en meisjes ondernemend, wordt zo vaak niet eens overwogen of onbewust toch als buiten de norm ingekaderd.

Dit onderscheid is niet neutraal, er hangt een waardeoordeel aan vast. Zo worden eigenschappen die aan mannen toegekend worden vaak hoger ingeschat dan eigenschappen die aan vrouwen worden toegekend.

bv. Rationeel vs. emotioneel.

Niet enkel meisjes, maar ook jongens die ‘vrouwelijke’ eigenschappen vertonen, worden bijgevolg vaak minder hoog ingeschat. Maar, eerlijk is eerlijk. Kennen we niet evenveel meisjes met ‘mannelijke eigenschappen’ en jongens met ‘vrouwelijke eigenschappen’, als andersom? Misschien kunnen we gewoon over ‘eigenschappen’ spreken?

5. Diversiteit

De drang tot het steeds opnieuw indelen van menselijke kenmerken, interesses en gedrag in ‘mannelijke’ en ‘vrouwelijke’ categorieën is niet iets dat enkel vandaag leeft en is ook niet iets dat zomaar zal verdwijnen. Maar een bewustzijn van het maakbare karakter hiervan is de eerste stap in het overstijgen van deze opdeling en alle gevolgen die het met zich meebrengt.

We gaan eigenschappen toch ook niet opdelen aan de hand van ‘links-’ en ‘rechtshandigen’? Terwijl de neurologische verschillen tussen deze twee groepen veel groter zijn dan tussen mannen en vrouwen. De gelijkenissen tussen de geslachten zijn daarnaast trouwens ook veel groter dan de verschillen. En, bovendien zijn er grote verschillen tussen jongens en meisjes onderling. En dat is maar goed ook: diversiteit is rijkdom. Zowel op school als in het latere leven.

Het is dus belangrijk om aandacht te hebben voor de verschillen tussen jongens en meisjes én de verschillen onderling. Het uitgangspunt hier is:

* Er is nood aan een gelijkwaardig vertrekpunt voor jongens en meisjes.

* Hou oog voor de immense diversiteit binnen de groep jongens en binnen de groep meisjes.

6. Meer informatie?

Bezoek zeker ook eens *RoSa's jongeren-website Eerste Hulp Bij Feminisme*, of neem een kijkje in de map *Kwesties*.

RoSa biedt ook workshops aan die op een interactieve manier dieper in gaan op het concept ‘gender’ en de implicaties die ideeën rond gender op ons leven (kunnen) hebben. Hoofddoel van deze workshops is om genderbewustheid bij te brengen of aan te scherpen.

RoSa vzw contacteren kan via info@rosadoc.be.

<https://transgenderinfo.be/m/identiteit/genderontwikkeling/leren-over-gender/>

Leren over gender

De sekse, of het fysieke geslacht van een kind wordt uiteraard reeds bepaald in de moederschoot. Maar ook de ontwikkeling van de gender of het identiteitsgevoel van een kind start reeds in de baarmoeder. Hormonen spelen niet alleen een rol bij de ontwikkeling van het geslacht van een kind, ze hebben ook hun invloed op de hersenen van de ongeborene. Er is reeds aangetoond dat seksehormonen een invloed hebben op de mannelijke of vrouwelijke organisatie van de hersenen en op het genderrol gedrag op latere leeftijd. Dit neemt niet weg dat ook omgevingsfactoren van groot belang zijn in de ontwikkeling van typisch genderrolgedrag. Een recent onderzoek bij tweelingen suggereert dat de ontwikkeling van de genderidentiteit meer een zaak is van genetisch-biologische factoren dan dat het een keuze zou zijn van de persoon zelf. Het aandeel van erfelijkheid werd in dit onderzoek geschat op 62%, en het aandeel van (ongedeelde) omgevingsfactoren op 38%. Meer uitgebreid onderzoek is evenwel nodig om een eenduidige visie te krijgen over welke erfelijkheidsfactoren welke rol spelen in het ontstaan van genderidentiteitsconflicten (Coolidge, Thede & Young, 2002).

De rol die men te vervullen heeft binnen de familie en in de maatschappij wordt zowel genetisch als cultureel bepaald. De genetische factor wordt bij de geboorte verraden door de vorm van de geslachtsorganen: men is een jongen of een meisje. De ouders herkennen aan de geslachtsorganen de genen: mannelijk of vrouwelijk. Zij plaatsen het kind dan in de rol die bij het biologische geslacht past, opdat het later goed weet hoe het zich te gedragen heeft tegenover anderen. Tegen de tijd dat het kind er zich van bewust wordt een identiteit – een eigen ik – te bezitten is zijn toekomstige rol door het milieu/gezin al vastgelegd; jij bent een jongen; jij bent een meisje. Alle grovere of subtielere nuances die met het man- of vrouwzijn samengaan worden het kind aldus bijgebracht. Aan toeval of twijfel wordt niets overgelaten.

Een kind start al op jonge leeftijd met het leren over gender. Onderzoek wijst uit dat baby's van 9 maanden reeds in staat zijn een onderscheid te maken tussen het gezicht van een man en dat van een vrouw. Twee maanden eerder al, zijn ze in staat het onderscheid tussen een mannenstem en een vrouwenstem te maken. Ze zijn dan echter nog niet in staat het verschil tussen de seksen te begrijpen, dit komt pas op de leeftijd van 2,5 à 3 jaar. Ze begrijpen eerder het verschil in sekse bij volwassenen, dan bij kinderen. Ze doen dit niet op basis van sekse specifieke karakteristieken (bv. borsten), maar wel op basis van haartooi of klederdracht. Pas op de leeftijd van 5 tot 7 jaar maken ze eenduidig gebruik van specifieke seksekenmerken om een onderscheid te maken tussen beide geslachten.

Het leren over seksen verloopt in een drietal fases. In een eerste fase slagen ze er in hun eigen geslacht en dat van anderen te identificeren. Daarna leren ze dat het geslacht stabiel is en niet verandert na verloop van tijd, om tenslotte tot de vaststelling te komen dat het geslacht permanent is en niet meer kan veranderd worden door externe factoren (door met Barbies te spelen en in bed te kruipen met een pruik op, word je 's morgens niet wakker als meisje).

Stereotyperingen

Het idee dat ze hebben over beide geslachten is wel behoorlijk stereotiep. In onderzoek werd vastgesteld dat 3-jarige kinderen andere kinderen, die hen als jongetjes worden voorgesteld, bestempelen als: sterk, slim, luid, hard, groot en snel. De kinderen die hen als meisje in deze test werden voorgesteld, kregen labels als: zwak, stil, bang, klein en traag (Cohen -Kettenis & Pfäfflin, 2003). Pas na de leeftijd van 7 jaar, worden kinderen al iets flexibeler in hun stereotyperingen. Deze genderopvattingen worden trouwens niet in vacuüm geleerd, maar hangen ook nauw samen met opvattingen over etniciteit, zoals duidelijk werd in het 'poppenonderzoek' van Clark & Clark (1940).

Leren door observatie

Kinderen leren veel over de verschillen in gender, door de observatie van rolmodellen. Ouders, andere volwassenen, leraren, seksegenootjes en media hebben allen hun invloed. Ouders gaan (on)bewust anders om met

jongens dan met meisjes. Vooral vaders lijken spelgedrag passend bij de sekse van het kind sterk te stimuleren en dat al van op jonge leeftijd. Leraren blijken hun aanpak van de kinderen te laten afhangen van de sekse. Seksegenootjes stimuleren (spel)gedrag van hun soort en keuren dat van de andere sekse af. Meisjes hebben vaker een beste vriendin en spreken intiemer met hen. Jongens hebben minder vaak een beste vriend en spelen meer in grote groepen, waar hun status in de groep belangrijk is. Het grootste deel van hun kindertijd brengen kinderen met seksegenootjes door.

bron: Coolidge, F., Thede, L. & Young, S. (2002).

The heritability of gender identity disorder in a child and adolescent twin sample. *Behavior Genetics*, 32, 4.

TRANSGENDER, TRAVESTIE, TRANSSEKSUALITEIT EN DRAGQUEENS

Wat is nu het verschil tussen transgender, travestie, transseksualiteit en dragqueens? Er zijn wel degelijk verschillen en nuances maar soms zijn er ook overlappingen, zit een mens complexer in elkaar en kunnen we hem of haar niet zomaar in één van deze categorieën onderbrengen.

Onderstaande teksten/artikels geven een goede omschrijving en interessante achtergrondinfo.

- * info via de Nederlandse website Mens en Gezondheid
- * info via RoSa vzw, expertisecentrum gelijke kansen m/v, the place to be als je meer wilt weten over gender, gelijke kansen m/v en feminisme
- * een artikel dat in KnackWeekend verscheen en dat meteen ook een boeiend stuk culturele geschiedenis meegeeft over theater, dans, muziek, opera,...

NEDERLANDSE WEBSITE MENS EN GEZONDHEID

<https://mens-en-gezondheid.infonu.nl/diversen/68465-transgender-of-transseksueel-wat-is-het-verschil.html>

Transgender of transseksueel: wat is het verschil?

Transgender of transseksueel zijn. Sommige mensen denken dat dit hetzelfde is. Maar dat is het niet. Man zijn maar je vrouw voelen, of vrouw zijn en je man voelen. Je gevoel dat niet bij je lijf past. Het overkomt mensen die worden aangeduid met transgender of transseksueel. Transgender zijn is echter wel heel iets anders dan transseksueel zijn. Het verschil tussen transgender en transseksueel.

In het verkeerde lichaam geboren worden

Je wordt geboren als een jongetje, maar voelt al heel lang dat je eigenlijk een meisje bent. Of je wordt geboren als meisje, maar voelt je een jongen. Of je voelt je zowel meisje als jongen. Het gevoel in het verkeerde lichaam te zitten betekent vaak een jarenlange strijd. Als duidelijk wordt dat iemand in dat verkeerde lichaam zit, laten mensen daar soms iets aan doen. Maar er zijn ook mensen die zich zowel man als vrouw voelen en zich goed voelen in een lichaam dat zowel vrouwelijk als mannelijk is. Omdat er zoveel variaties zijn op dat gebied, bestaan er ook flink wat misverstanden over mensen die voelen dat ze in een verkeerd lichaam leven. Zo is er een verschil tussen een transgender of een transseksueel.

Transgender zijn

Iemand die transgender is, voelt zich zowel man als vrouw. Toch kan een transgender ook iemand zijn die zich gedraagt als man terwijl hij een vrouw is of omgekeerd. Waar het om gaat bij het transgender zijn, is dat transgenders vinden dat de verdeling tussen alleen maar man en vrouw niet de lading dekt en dat er heel veel andere varianten zijn. Waarbij een vrouw ook mannelijk kan zijn en zich voordoen en een man heel vrouwelijk kan zijn of zich zodanig kan presenteren. Dat kan betekenen dat hij of zij een heel mannelijk lichaam heeft, maar wel heel vrouwelijk in gevoelens staat. Of heel vrouwelijk van uiterlijk is, maar verder handelt als een man. Of dat iemand maanden als vrouw leeft en dan weer maanden als man. Of een andere verschuiving in een mannelijke of vrouwelijke richting, maar dus niet of man of vrouw. Een transgender hoeft dan ook niet een geslachtsveranderende ingreep te ondergaan om dat gevoel te hebben om zowel man als vrouw te zijn. Sommige transgenders kiezen echter toch voor een bepaalde richting en laten zich wel opereren of gebruiken hormonen om bijvoorbeeld borsten te krijgen of om zich juist mannelijker te voelen. In feite is transgenderisme dus meer een levenswijze dan dat het om het uiterlijk gaat. Mensen die transgender zijn hebben ook niet een bepaalde seksuele voorkeur: ze kunnen zowel van mannen als van vrouwen houden. In veel gevallen voelt een transgender al op jonge leeftijd dat hij of zij anders is dan anderen. Of is bij het kleine kind niet goed te zien of het nu om een meisje of een jongetje gaat. Dat kunnen tekenen zijn dat het kind mogelijk zowel mannelijk al vrouwelijk is.

Nog wel een baarmoeder en eierstokken, maar geen borsten meer

Een transgender kan er voor kiezen om hormoonbehandelingen te ondergaan, maar niet een volledige geslachtsverandering te ondergaan. Daarmee wordt benadrukt dat iemand zowel man als vrouw is. Het kan dus zo zijn dat een transgender geen borsten meer heeft, maar nog wel een baarmoeder en eierstokken. En dus geen penis.

Echt van geslacht veranderen voor de wet

Transgenders kunnen sinds 2014 makkelijker hun geslacht laten veranderen op hun geboorteakte. Wel moet nog steeds een deskundige vaststellen dat de verandering de keuze is van een wilsbekwaam persoon. Eerst kon dit alleen als een transgender een operatie, hormoonbehandeling of sterilisatie had ondergaan. Maar sinds 1 juli 2014 hoeft dit niet meer.

Travestiet

Een travestiet is iemand die het prettig vindt om zich zo nu en dan voordoet als iemand van het andere geslacht. Dit is echter niet een permanente situatie. Iedereen kent vast wel de mannen die zich in vrouwenkleding hullen en zich helemaal prachtig opmaken, maar de volgende dag weer gewoon in hun mannenkleding op de bouwsteiger staan. Als die verdeling er blijft, dan is iemand travestiet.

Transseksueel

Een transseksueel voelt zich echt opgesloten in het verkeerde lichaam. De man wil vrouw zijn, de vrouw wil man zijn. Om zo'n verandering daadwerkelijk te ondergaan is veel moed en doorzettingsvermogen nodig. Mensen moeten lange tijd leven als het andere geslacht en veel hormonen slikken om een geslachtsverandering te ondergaan. Bovendien krijgen veel transseksuelen te maken met vooroordelen of weerstand van mensen in hun omgeving. Als Piet de ene dag op zijn werk komt als Piet, maar de volgende dag als Petra is dat vaak heel erg schrikken voor mensen.

Mijn mama is opeens mijn papa

Maar er zijn ook bijvoorbeeld ouders van kinderen die eerst mama waren en toen veranderden in papa. Ook ouders zien hun zoon veranderen in een dochter. Niet iedereen kan daar even goed mee omgaan en juist dat besef is voor veel transseksuelen vaak de reden waarom ze hun geheim zo lang voor zich houden.

Een transgender kan op een gegeven moment ook kiezen voor een geslachtsverandering

Hoewel hierboven een scheiding wordt aangegeven tussen mensen die zich transgender, transseksueel of travestiet noemen, is die verdeling soms niet zo duidelijk. Mensen die eerder als transgender door het leven gingen, kunnen er op een gegeven moment toch voor kiezen om van geslacht te veranderen. Of een travestiet kan besluiten niet meer zo nu en dan in vrouwenkleding te gaan lopen, maar helemaal als vrouw te gaan leven.

Conchita Wurst

Het Eurovisie Songfestival 2014 werd gewonnen door de Oostenrijkse Conchita Wurst, ook wel de vrouw met de baard genoemd. Wurst werd in 1988 geboren als Tom Neuwirth, maar treedt alleen op onder de artiestennaam Conchita Wurst. Overal wordt zij neergezet als travestiet, maar waarschijnlijk is zij veel meer transgender. Zij lijkt zich namelijk zowel in haar mannelijke vorm (baard) als vrouwelijke (jurk, lang haar, hoge hakken) goed te voelen. Duidelijk wel is dat ze homoseksueel is (dat heeft ze verteld). Met haar voorkomen is ze een symbool voor tolerantie en acceptatie. Ze zei daar zelf over: *“Als je een bebaarde lady wilt zijn, moet dat kunnen.”* Met haar naam Wurst wil ze overigens ook aantonen dat het haar ‘worst’ zal zijn, dus dat het haar niet kan schelen. Wurst had een moeilijke jeugd als homoseksueel jongetje en koos er op een gegeven moment gewoon voor om te leven zoals ze dat zelf wilde.

Travestie op het songfestival

Dat het songfestival erg populair is onder homoseksuele mannen is redelijk bekend. Misschien komt dat ook,

omdat er in de loop der jaren al flink wat personen hebben meegedaan die of in travestie verschenen of die transseksueel waren. Dana International, de Israëlische transseksueel werd in 1998 eerste met haar vertolking van het nummer *Diva*. In 2006 deed de Oekraïense travestiet Verka Serdouchka mee en die wist met een uitzonderlijk voorkomen de tweede plaats te behalen in Helsinki.

Hoeveel mensen voelen zich niet thuis in hun eigen lijf?

In het rapport Seksuele gezondheid in Nederland 2006 van de Rutgers Nisso Groep staat dat ongeveer 0,5 procent van de bevolking zich anders voelt dat in het lichaam waarin hij of zij is geboren. Dit zijn tussen de 16.300 en 49.000 mannen en tussen de 16.000 en 48.000 vrouwen van 19 tot en met 69 jaar. Transgenders zijn er veel meer. In totaal 5,1 procent van alle mannen vinden dat ze niet man of vrouw zijn en 5 procent van de vrouwen is niet blij met dat predicaat. Dit komt neer op tussen de 229.000 en 332.000 mannen en tussen de 219.000 en 321.000 vrouwen.

Katoi of she-man

Een Katoi is een man die eruit ziet als een vrouw en wordt ook wel aangeduid als she-man. De Katoi heeft zijn penis nog steeds, maar heeft wel borsten. In Thailand zijn heel veel she-men te vinden die in shows laten zien dat het onderscheid er eigenlijk bijna niet is.

Speciale kleding voor mensen die diverse geslachtskenmerken hebben

Leven als een transgender, transseksueel of travestiet is niet gemakkelijk. Er zijn verschillende stadia van bewustwording, maar of iemand geaccepteerd wordt is natuurlijk ook van belang voor iemands welzijn. Kan iemand even niet als degene die hij zich eigenlijk voelt naar buiten treden, dan is er speciaal ondergoed voor hen. Transmissie biedt corrigerend ondergoed voor mannen en vrouwen. Bij het internetbedrijf zijn topjes te koop die borsten zo strak trekken dat ze niet meer te zien zijn. Maar ook hemden waarin opvulling voor borsten past of onderbroeken waarin een penis niet meer te zien is of waarin juist een nep penis kan worden opgeborgen. Een penis laten construeren is een moeilijke zaak en vergt een ingrijpende operatie. Vrouwen die wel gedeeltelijk of helemaal als man willen leven laten de operatie daarom vaak achterwege.

Transgender: travestie, transgenderisme, transseksualiteit

Transgender wordt gebruikt als overkoepelende term voor travestie, transgenderisme, transseksualiteit en alle andere vormen van gendervariantie. Transgender als paraplueterm is toepasbaar voor alle mensen die op één of ander manier 'gender non-conformerend' zijn: travesties, drag queens en kings, vrouwelijke mannen, mannelijke vrouwen enzovoort.

Travestie

Travestie is een bekend fenomeen, maar wordt dikwijls verward met drag queens. Drag queens zijn mannen die (bekende) vrouwen nadoen, meestal met veel glitter en glamour. Het drag queen fenomeen komt eerder voor in homomilieus (parades, discotheken). Een travestiet is iemand die de behoefte heeft tot het dragen van kleren van het andere geslacht (Vennix, 1999b), dit wordt ook wel 'crossdressing' genoemd.

Travestie gebeurt in tegenstelling met drag eerder verdoken in de huiskamer. Travestie dient om de innerlijk beleefde (sub)identiteit via kleding, taal, gedrag, houding... naar buiten te brengen. Mannen die aan travestie doen voelen zich dus hoofdzakelijk wel man, maar nemen soms graag een vrouwelijk personage aan. Dit is meestal van tijdelijke aard.

Het aantal mannelijke travesties vanaf twintig jaar wordt in Nederland op 1 tot 5% van de bevolking geraamd. Deze mannen zijn meestal heteroseksueel gericht, en velen hebben een relatie en/of kinderen. Travestie kan zowel bij vrouwen als bij mannen voorkomen. Maar aangezien in onze cultuur mannelijke kleding of een mannelijke stijl voor vrouwen wordt geaccepteerd, blijft vrouwelijke travestie redelijk onzichtbaar.

Transgenderisme

De term transgenderisme slaat op personen die mannelijke én vrouwelijke identiteitskenmerken combineren. Bij een transgenderist zijn zowel de vrouwelijke als de mannelijke genderidentiteit sterk aanwezig. Ook kan het voorkomen dat men zich soms man én soms vrouw voelt. Een lichamelijke aanpassing is soms (gedeeltelijk) gewenst om sekse-identiteit en genderidentiteit in overeenstemming te laten komen. Qua genderrol kunnen transgenderisten een heel eigen mix van mannelijke en vrouwelijke elementen verenigen.

Transseksualiteit

Wanneer de beleefde genderidentiteit niet in overeenstemming is met het biologisch geslacht dat bij de geboorte is vastgesteld, kan dit een enorme psychische spanning veroorzaken. Veel transseksuele personen lossen deze spanning op door (gedeeltelijk) te leven in de gewenste genderrol en hun lichaam al dan niet via medische ingrepen (hormonen, operaties) aan te passen aan hun genderidentiteit.

Een transseksuele persoon is dus iemand die zichzelf psychisch, sociaal en seksueel beleeft als behorende tot de andere sekse dan bij de geboorte vastgesteld.

Transseksualiteit heeft niets met seksualiteit te maken maar alles met het conflict tussen het biologisch geslacht en de genderidentiteit. Transseksualiteit wordt vaak omschreven als een diagnose en zou vaker voorkomen bij mannen dan bij vrouwen. De meest recente cijfers volgens het genderteam duiden op een voorkomen van 1:12,900 voor transvrouwen en 1:33,800 voor transmannen.

Kunstmatige indeling

Deze indeling in travestie, transgenderisme en transseksualiteit is kunstmatig en de categorieën kennen geen duidelijke scheidingslijnen. De concepten travestie, transseksualiteit en transgenderisme worden dan ook vaak verward omdat er tussen de groepen veel overeenkomsten zijn. Niet altijd is duidelijk tot welke groep iemand behoort. Daarom spreekt men gemakkelijker over transgender personen als overkoepelende term. Er bestaan nog hardnekkige mythes over het samengaan van transgender en homoseksualiteit. Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen de seksuele voorkeur (hetero of holebi) en de genderidentiteit (gevoel van man

en/of vrouw zijn). Transgender personen kunnen zowel hetero, homo, lesbische, bi... zijn.

ARTIKEL KNACKWEEKEND

<http://weekend.knack.be/lifestyle/radar/een-duik-in-de-boeiende-geschiedenis-van-dragqueens-travestie/article-normal-796763.html>

Lees niet enkel onderstaand artikel maar bekijk ook de foto's en filmpjes via bovenstaande link!

Een duik in de boeiende geschiedenis van dragqueens & travestie

LOTTE PHILIPSEN – KNACKWEEKEND.BE – 2 JANUARI 2017

Dankzij RuPaul maken dragqueens vandaag deel uit van de quasi mainstream entertainmentcultuur. Maar wat weten we eigenlijk over de geschiedenis van cross-dressing?

Dragqueens zijn mannen die zich verkleden in vrouwen. Er gaat vaak uren werk aan vooraf en de bedoeling is om een publiek te entertainen. Dat mannen er dragqueen persona op nahouden wil niet zeggen dat ze een vrouw willen zijn, zoals transgenders. Het is als entertainment bedoeld, niet als gendercorrectie. Het woord travestiet wordt in het Nederlands meestal inwisselbaar gebruikt voor dragqueens en dragkings (vrouwen die zich als mannen verkleden).

Over de etymologie van het woord dragqueen valt te discussiëren. In het begin van de twintigste eeuw dook de term in ieder geval op in Polari, een Britse vorm van slang die gebruikt werd door circusartiesten, matrozen, prostituees en de homogemeenschap. De eerste keer dat het werd opgetekend was in 1870, toen het gebruikt werd om mannelijke acteurs te beschrijven die zich in vrouwenkleden hulden.

Het eerste deel van het woord, Queen, is hoogstwaarschijnlijk een verwijzing naar het oud Engelse woord quean of cwene, wat simpelweg vrouw betekent. Later werd het gebruikt om zowel promiscue vrouwen als homoseksuele mannen aan te duiden. Drag verwijst dan weer naar de rokken uit de achttiende eeuw, die over de grond sleepten (drag in het Engels) of van het Romani woord voor rok, daraka/jendraka.

Cross-dressing

Al duizenden jaren verkleden vrouwen zich als mannen en mannen zich als vrouwen om allerlei verschillende redenen. In het Oudtestamentische boek Deuteronomium en in de Koran worden zeer specifieke sekse specifieke kledingvoorschriften beschreven. Dit wijst er niet alleen op dat cross-dressing verboden was, maar ook dat het voorkwam. Waarom moest men het anders verbieden?

Vrouwen droegen in het verleden vaak mannenkleden als overlevingsstrategie of om een job te vinden. Denk maar aan de beroemde Jeanne d'Arc in de vijftiende eeuw, de vrouwelijke soldaat Aal de Dragonder begin achttiende eeuw, de Zweedse soldate Elisa Bernerström begin negentiende eeuw en het zeemanslied *'Daar was laatst een meisje loos'*, waarin een vrouw zich verkleet als man om als matroos te kunnen werken.

Genderbending op het theater

Het theater was dan weer een setting waarin mannen zich al sinds de oude Grieken hulden in vrouwenkleden om vrouwenrollen op zich te nemen. Met behulp van maskers verkleedden mannelijke acteurs zich in vrouwen om het zeer gerespecteerde theater van het oude Griekenland tot leven te wekken. Ook bij de Romeinen werd er aan cross-dressing gedaan, maar hier werden de acteurs veel minder gerespecteerd. Het theater bij de Grieken was dan ook religieus geïnspireerd, terwijl het bij de Romeinen losstond van de godencultus. De vrouwenrollen werden hier ingevuld door gecasteerde mannen. De eerste vrouwen die op het podium mochten verschijnen, namen de rol van danseres of mimespeler op zich. De kerk verachtte dit echter en stelde dit soort praktijken gelijk aan prostitutie.

De Katholieke kerk in Europa gebruikte theater op haar manier om het volk op te voeden volgens haar heersende moraal. Eerst vond het theater plaats in kerken en werden de meeste rollen ingevuld door priesters. In de dertiende eeuw barstte het kerkelijk theater uit de kerkmuren en trok het naar markplaatsen, waar priesters samen met acteurs de religieuze stukken opvoerden. Ook nu waren het mannen die de vrouwenrollen op zich namen.

Het Engelse Elizabethaanse theater kende de eerste vaste theatergezelschappen en grote theatergebouwen. William Shakespeare is een van de beroemdste theaterauteurs uit deze periode. In zijn stukken zitten vaak verwijzingen naar de cross-dressing rollen van de acteurs, zoals in het stuk *As You Like It*. Maar de Puriteinen waren geen fan van het theater, waar jonge jongens de rollen van vrouwen op zich namen en het volk opgezweept werd. Ze verboden het theater en pas na het herstel van de monarchie, onder Karel II, zwaaiden de theaters opnieuw de deuren open. Vanaf toen konden vrouwen het podium veroveren in Groot-Brittannië.

In Frankrijk ging het er wat losser aan toe op gebied van vrouwen op de bühne. Getrouwde vrouwen mochten niet acteren, maar de Fransen kennen een traditie van vrouwelijke troubadours en de grote theaterschrijvers uit de zeventiende eeuw schreven theaterstukken met in het achterhoofd actrices in de rol van hun vrouwelijke personages. Niettemin was er ook in Frankrijk een traditie van cross-dressing in het theater.

Kabuki, het traditionele dansdrama van Japan, kent ook een rijkelijke traditie van cross-dressing. Dat heeft te maken met de schunnige reputatie die het dansspektakel kreeg in de zeventiende eeuw. De Kabuki theaters in de hoerenbuurt brachten verschillende lagen van de maatschappij samen. Onna-kabuki, opgevoerd door vrouwen, werd in 1629 geband omdat het te erotisch was. De vrouwen werden vervangen door jongetjes, maar die werden evenzeer geprostitueerd en ook deze vorm werd verbannen. Volwassen mannen verkleedden zich dan maar in vrouwen om de spektakels verder te zetten. Maar aangezien deze op basis van aantrekkelijkheid gekozen werden, werden ook hun diensten aangeboden aan zowel mannelijke als vrouwelijke toeschouwers.

Ook als er wordt gezongen, wordt op een podium aan cross-dressing gedaan. In dit geval zijn het vooral volwassen vrouwen die mannenrollen zingen onder de noemer 'breeches role' of 'Hosenrolle'. De kostuums voor deze rollen bestaan uit strakke driekwartsbroeken, verwijzend naar de mannenmode uit de tijd dat dit soort genderbending rollen werden geïntroduceerd. Het gaat meestal over de rol van een adolescente jongeman, gezongen door een mezzosopraan of een contralto.

Bekende *breeches roles* zijn Cherubino in *Figaro*, Hansel in *Hansel und Gretel* en Orpheus in *Orpheus en Euridice*. Al was deze laatste rol eigenlijk geschreven voor een castraat. Aangezien deze praktijk uit de mode geraakte, werd de castraat vervangen door een vrouw. Operazangeressen krijgen vaak de rol van een jongen of adolescent omdat ze meer podiumervaring hebben en een meer getrainde stem, die de zaal kan vullen.

En ook in de Chinese opera is cross-dressing al sinds de twaalfde eeuw een populair fenomeen. In het oude China werden vrouwen immers geweerd van het podium. Er werd echter nooit op een humoristische manier mee omgegaan en het publiek trok niet naar operahuizen om mannen in vrouwenkleren te zien. De mannen in vrouwenrollen werden zo realistisch en feminien mogelijk gekleed en geschminkt, zodat het publiek niet noodzakelijk zag dat het om een man ging. In de gouden periode van de Chinese opera, tijdens de jaren twintig en dertig van de voorbije eeuw, werden vrouwen verwelkomd op het podium en namen ze naast vrouwelijke rollen ook vaak mannelijke rollen op zich.

All That Jazz

Aan het begin van de twintigste eeuw hielden homoseksuelen ondergrondse feestjes die *Drag Balls* genoemd werden. Naast een veilige plaats om uit te gaan voor de LGBTQ-gemeenschap, waren de bals ook de ideale plek om heuse drag shows mee te pikken.

Tijdens de drooglegging in de jaren dertig kregen Los Angeles, New York en San Francisco een nieuwe nog exuberantere versie van deze bals voorgeschoteld, wat beschreven werd als de *Pansy Craze*. Aangezien alcohol stiekem genuttigd moest worden, kwamen mensen van alle soorten samen op feestjes voor vertier. Men kneep een oogje dicht en trok naar gayclubs waar alcohol geschonken werd en optredens gegeven werden. Dankzij deze *Pansy Craze* werd het Queer uitgaansleven vanuit de krochten van de maatschappij naar de mainstream verhuisd. Een bekende dragqueen uit deze periode is Gene Malin, die niet alleen prijswinnende kostuums ontwierp, maar ook de best betaalde drag-act was in New York. Toen hij een ster was geworden, besliste hij de vrouwenkleren te laten voor wat ze waren en shows te geven als openlijke homo. Helaas stierf hij erg jong in een auto-ongeluk en kon hij zijn queeste om homoseksualiteit uit de taboesfeer te redden niet verderzetten.

Een specifieke plaats die heeft bijgedragen aan de populariteit van dragqueens sinds de jaren zestig is de Stonewall Inn in New York. De bar, bekend van de gewelddadige *Stonewall Riots* in 1969, was een veilig

toevluchtsoord voor de LGBTQ-gemeenschap en de geboorteplek van het moderne LGBTQ-activisme. In deze bar ontwikkelde er zich een levendige dragqueen cultuur, met spectaculaire drag shows. En dan zijn we aanbeland bij het heden, waarin dragqueens heel wat geld verdienen met hun talent. **Een belangrijke lansbreker is RuPaul Andre Charles, of simpelweg RuPaul, een Amerikaanse dragqueen die met zijn televisieprogramma 'RuPaul's Drag Race' het brede publiek heeft laten kennismaken met dragqueens.**

WE TIPPEN GRAAG NOG ENKELE FILMS...

- * *The World According To Garp* (1982)
- * *Second Serve* (1986)
- * *Torch Song Trilogy* (1989)
- * *Paris Is Burning* (1990)
- * *The Crying Game* (1992)
- * *Tales Of The City* (1993)
- * *The Adventures Of Priscilla: Queen Of The Desert* (1994)
- * *Ma Vie En Rose* (1997)
- * *Boys Don't Cry* (1999)
- * *Normal* (2003)
- * *Wild Side* (2004)
- * *Transamerica* (2005)
- * *The Danish Girl* (2015)

